Број 112. У Новом Саду у уторак 21. маја 1902 Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“, дионичарског друштва за издавање српских књига и новина, у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Наше политичке странке у правој боји.

III.

Док су овако либерали поступали, радикали су искрено и истрајно радили на буђењу свести и љубави, те слободи и самоопределењу код српског народа.

Непрестано се већ годинама ради на претресању програма државно-политичког и автономног, а радило се и у оквиру закона на организацији странке.

Народу се износило и износи увек отворено: да је он свој господар, и да има о својој судбини решавати.

Програми одишу идејом народног суверенства.

Автономни програм, о коме је овде нарочито реч, разјашњен је довољно у овом листу, али упозорујем на две најважније особине његове:

1) да се у њему признаје право законодавства и управе у автономним стварима једино народу нашем, а не и епископату, јер је автономију стекао српски народ, а учврстио опет он на разним бојним пољима, где није погинуо ни један епископ или бар калуђер.

Сваки ваљан духовник мора се сматрати делом народа, а ако је поверења достостојан, народ ће га изабрати у сабор и у друге власти.

2) да се дала могућност: да сам народ тај програм створи, јер је за то познан јаван збор из целе митрополије и тиме отворена јавност претресања програма.

Овако поступа само странка: којој је воља народа све и сва, која истински хоће да одржи суверинитет народа: да створи за народ само с народом.

Што се тиче тактике, ту се тек показала досљедност и истрајност радикалне странке.

Ни претње, ни грдње нису збуниле радикалне борце у борби за народна права и нарочито за овај сабор наш.

То показују успеси избора: већина радикалских посланика у сабору, и избор 37 посланика, а међу њима шесторице једногласно! А где је, и колико је других, или либерала изабрано једногласно?

По „називу“ правих либерала изабрано је свега 3, па како су и ти изабрани, н. пр. Др. Милош Ђорђевић (са 2 гласа већине) и прота Борота (са 18 гласова већине, према Јеремићу и Тодоровићу са 1 гласом мањине!) и т. д.

Баш што год су већма сумњичили и ружили либерали радикалне присталице и вође, расла је странка радикална и њена моћ!!

Ја сам увек био за то, да се поведе најодлучнија борба наше странке са либералном, а нарочито, од како је почела и **јавно** шеврдати и помагати калуђерску странку, а спречавати све наше патријотске подхвате, а овамо се вашарски хвалити са својим патријотским радом и уплива у народу.

Зборови најновији — и ако су им за видљиво одрицали либерали важност — показали су снагу радикалне странке, а немоћ и моралну пропаст либерала.

Избори су то посведочили, зборови крунисали, те показали као по све добро измерено предсказивање „Заставе“ да ни један вођа либерала неће у сабор ући.

Сад је дошла — срдита немоћ либералских вођа, нарочито шефа им — Илије Вучетића, (зналца аутономних уредаба „првог ранга“ — по познатом „дењку“) који себе назва једном српским **„војводом“**.

Иначе градили се либерали солидним и финим политичарима и противницима, називајући нас „неваспитаним, суровим паорским, а ипак по кад-кад пуштајући по коју гнусну лаж на по којег од вођа радикалских, те су представљали да се само они умеју „солидно“ за народ борити!“

Либералима је речено у брк још прошлог сабора, да имају прошлости и нешто садашњости, али да немају будућности.

Но ево види се: да немају ни **садашњости**, када не могу да продру у сабор наш па ни њихов шеф и војвода, него добива у Шајкашкој (и где се онако јуначки „жртвовао“ за рит) неких 40 гласова, а млади радикални вођа др. Мушицки више него четир пута толико!— Зар не значи ово — **„Косово“** либералне странке?

Војвода српски са својим перјаницама (ту разумемо и „великог“ Малеша, јер му је наздравио г. 1897. на банкету један посланик: као „орловом перету“, не знам само са ког места орловог; а орао је имао бити — да ли двоглав или једноглав, не знам,) — др. Вучетић, садашњи „војвода“ српски, и који је имао пак „милости“ и неке радикалске вође да поздрави као — племените борце народне, осу сад гомилу најнижих лажи, клевета и грдња на све вође радикалне.

Све су вође наше од једном постали: „лопови, варалице, кајишари, морални кретени, дрекавци, шашавци, шајлоци, Риголета од Тоскане, воћкови, Лукени, митнице, булдози...“ У осталом издаће сигурно сад накнадом светог Георгија, српски „војвода“ речник либералских „учтивости“, за које се неко, рече у „Застави“, као да долазе од — „пијаног матроза, и то после поноћи!“

Међу тим народ српски на све одвратне грдње не камениса вође радикалске, већ их искрено пригрли себи, као што и сви борци народни народ на своје груди притискоше и притискивају, поштујући га као своје највеће благо на овом свету; јер народ је вечан и љубав његова трајна.

И сад су сви ти од војводе проклети, наружени радикали: „Шашавци“ „Шајлоци“ и т. д. посланици народа српског и његовим „најплеменитијим родољубима“ се врата саборска пред носом залупише!

И грдне и претње дакле не помогоше!

„У политици значи претити, а не погодити толико исто, колико и своју — наготу показати“ (Ламартен).

Истина Шилер вели у свом фијеску: „Ein verzweifeltes Uebel will-eine verwegene Arznei“. (Очајна болест лечи се смелим леком.)

„Војвода“ и ако се сматра од либерала „велеумом“ није још начинио фијеско нити икакву знатну књижевну работу, али је начинио политички „фијаско“, да се за навек обесмртио.

Радикална странка, а и она друга народна, самостална, нека се чувају, да у

ПОДЛИСТАК.

ИСКУШЕЊЕ.

Свршили се избори за сабор... Ти избори су многога изненадили, многога развеселили, многога ожалостили, а многога у бригу бацили. Избори су као оно коцка, која тек онда покаже шта вреди кад падне, па, наравно, једнога развесели, а другога порази. Довољно је то, да су и ови избори многе духове разгрејали, једне жарким родољубљем, друге одушевљењем, треће срдбом, четврте осветом.

Станко Мрзановић управитељ мањег новчаног завода у провинцији је зловољно ишао горе доле по својој писарни. Руке је метуо на леђа, главу је спустио и претуривао тешке мисли, ама мислио би човек, да је цео свет пао на њега. Час по, па би застао и мето кажипут прст на чело, па је нешто сам собом говорио. Разумело се само ово:

— Неблагодарни људи ..

Тако је то трајало више од по часа, па онда је пришао звонцету и повукао тако бесно, да је звонце загрмило, а није звонило, па се онда и откинуло... На то се узбунила цела кућа, јер су сви мислили, да се господину управитељу догодила каква несрећа. Послужитељ Анта је тако рећи стрмоглав полетио управитељу, па се два пута сатро преко степеница. Но оба пута је поново скокнуо и дошао пред управитеља, па онако задуван рече:

— Заповедајте, госпо'н »директор!«

— Је си ли чуо ти Анто, шта је јуче било при избору посланика?

— Нисам госпо'н »директор«.

— Е, па да те ђаво носи!

— Разумем!

Анта је стао по војнички, јер је он био војник и тим се поносио, али се увек тако и владао. Па тако се ето и сада владао, што је у неколико господину управитељу импоновало, те се био мало умирио па онда тишије рече:

— Сви они угурсузи: Штева Вребалов, Крња Штукин, Тода Рељин, па и сви други угурсузи, њих стотина, гласали су против нас, а ти си ми јавио, да ће ти сви гласати за нас, је ли тако било?

— Тако је госпо'н »директор«! Сви до једнога су обећали, да ће доћи и гласати за нашега, хоћу рећи, вашега »кандидата«. Заклињали су се свим светима и Богом живим ама били су тада људи одједаред, а ето, шта је сад!

— Добро, добро, показаћу ја њима, јеси ли разумео?

— Разумем, па и треба им показати.

— Је си ли чуо, Анто, нареди ми све те за сутра, па да се с њима разрачунам.

— Разумем госп'он »директор!«

Сутра дан је управитељ поново шетао бесно по соби и ноздрве су му се страшно дизале и спуштале. Проседи бркови су му се тешко накострешили и из очију је сипао неки пакостан гнев. Мислио је шта ће коме рећи и како ће кога насадити, јер њему је главно сад било да се свети...

После једног часа ступи Анта унутра и рече сасвим понизно:

— Ту су госп'он »директор«, који ће ући први, или ће ући први, или ће ући сви заједно, како заповедити?

— Нека уђе прво воћков Штева Вребалов, па онда онај муфлиз Крња Штукин, па Тода Рељин, а за тим сви редом све по овоме списку.

Анта је узео списак и изишао напоље, па онако достојанствено поче говорити:

— Нека иде унутра Штева Вребалов, хајд' полази ти воћкове. (Ту је Анта некако достојанствено преко рамена показао палцем.)

Штева Вребалов је скинуо свој мастан шешир, лушу је заденуо за огрлицу и ушао унутра. Директор је био окренут прозору и добовао је прстима по стаклу, па није на гостани главу окренуо. Овај је застао и мало се накашљао, и кад се управитељ није осврнао он одважно рече:

— Помоз-бог, господару!

Управитељ се на то окренуо и оштро погледао у Штеву па рече:

— Бог помоґ'о, које добро? (Ово питање је ставио ко бојаги да незна зашто је овај дошао.)

— Хвала Богу добро је код нас, па ако је тако и код вас, то је онда мир.

њима не постане нико „војводом“, него нека остану сви равноправни, искрени, а истрајни борци за народна права. Прилика је сад да оправдају поверење народа. И њихови ће борци онда и после улазити у сабор, јер знате, народ је („Браник“ вели, и онда морате веровати) још необавештен, кроз 30 година „саборисања и народне борбе“ „велеума“, па не може још да „разуме“ њихове „духовите“ идеје, које најпосле стварају од једног адвоката — политичког војводу! Али војвода је, знате, висока личност, за коју је сабор наш мала ствар — после избора!

Народ је показао да је оно узвишено биће, које кад се дирне и покрене од правих мужева његових, излива највеће благо земаљско из себе: несебичност и пожртвовање за све што је добро и узвишено, како рече чувени Ламартен.

Није ни један народ на свету, а још мање српски, који је показао највећу херојску снагу у борби за своје име и слободу, па и за слободу дугих народа — незрео за политички живот и политику, коју назадњаци искрећу и нарочито у нашим автономним стварима, у неку ствар, која није за народ, нарочито, када народ има да сам изрекне и одлучи о својој судбини, као да политика значи страшну и штетну работу, а не бригу и рад грађана о јавним стварима, тоје се тичу само њихове коже.

Нашим либералима је сад српски народ „заведена, несвесна маса“, јер не хтеде да им поклони поверење и бригу у нашем сабору а у овако озбиљним временима; заборавише, да их је та „несвесна маса“ док их није упознала — бирала у сабор!

Но сад ће и војвода и његова гарда имати времена да премишљају о томе, како је истински речено оно: да народ ником дужан не остаје! Вој. Л—ћ.

Нови Сад, 20. маја.

Босанско питање пред угарском делегацијом. У последњој седници угарске делегације, био је на дневном реду окупациони кредит. Седница је ова била врло занимљива, јер су гроф Вилчек, Околичањи, а нарочито Раковски жестоко напали Калаја и његову управу у Босни и Херцеговини.

Гроф Вилчек је запитао министра, што није примио и саслушао она изасланства Босне, која су у Будимпешти. Питао га је даље: да ли је већ једном вољан да законодавним телима једног и другог дела државе преко влада изнесе сваке године извештај о стању заједничке активе у окупираним земљама. У осталом он држи, да се са духом поравнања не може слагати да окупираним провинцијама управља заједнички министар финансија и да делегација расправља о босанском буџету.

Стеван Раковски, износи, како се угарска делегација налази у једном врло мучном и несватљивом положају, да расправља о земљи, која управо не припада никоме. И заиста нема никаква смисла, кад угарска делегација одобри буџет, који би и без ње и онако остварен био. А за тим је Раковски жестоко устао против угарске штампе, која неће да износи притужбе и тегобе босанаца, јер ћутање значи по угарску штампу — злато. Нико неће да примети бошњаке, који лутају од врата до врата, али никог не налазе код куће, нити владу, нити заједничког министра финансија. За тим је тражио, да се поднесу завршни рачуни окупираних земаља и напао је управу са тим земљама, која и није управо ништа друго, него Бахова система зачињена источњачким свирепостима. Чиновници поступају тамо тако, да против тога може да устане свака велика сила, а на основу берлинског уговора И најпримитивнија човечанска права газе се тамо ногама. Влада би требала, да даде тим земљама народно заступство. Министар је криво извештен, и за то је и босанска економска политика врло зла. Раковски је за тим прочитао читав спис жалба босанско-херцеговачких Мухамеданаца. Изнео је као највеће свирепство, што се босанским исељеницима недозвољава, да се натраг врате у своју домовину. И запитивао је: „Да ли је то та културна мисија, коју смо ми на себе узели 1878. године.“ На крају својег говора предложио је Раковски, да се одреди једна комисија, која ће се на лицу места уверити о стању и приликама у Босни и Херцеговини и која ће испитати све узроке незадовољства у тим земљама, те о томе поднети свој извештај идућем заседању делегације.

Владислав Околичањи пита за што се толико отеже са решењем о државноправном питању окупираних покрајина. Из брошура које се растурују сазнао је о врло жалосним податцима о стању у тим земљама, с тога подпомаже предлог Раковскога.

Калај је покушао да побије све те наводе по својој старој већ познатој методи. Изнео је како су све те жалбе лажне и дело само некојих незадовољника. (!??) Изнео је, како се босанска влада брине очински о урођеницима у тој земљи (Сачувај их Боже те „очинске“ бриге владе!). Чиновници благо и справедљиво поступају, јер би иначе строго били кажњени, само су двоје протерани из домовине, и то за то, што су гонили народ на себе. Влада мисли да даде народу дистриктуално заступство, ал то ће учинити кад буде време за то згодно (Сигурно о кукову лету!). За тим је Калај устао најодушевљеније да брани мађарску штампу од нападаја Раковскога. Изнео је, да је та штампа толико часна и поштена, да се не би дала поткупити. А босанска влада и нема новаца да је поткупи. Са тим је наравно хтео Калај да скрене ствар са правога пута.

Било је још неких оштријих примедаба, и за тим се хтело да гласа о прорачуну. Но тада је Околичањи приметио, да су седишта толико празна, да се не може донети правоваљано решење. Кад се ово испоставило као истина, одложено је гласање о прорачуну за идућу седницу.

Будимпешта, 19. маја.

Алмажанство. Када ми кажемо, да је „Браник“ орган Алмажана и радикалних одметника, наш се г. колега на то љути. Па зато ћемо да наведемо један допис из Срп. Падеја из бр. 57. „Браника“. Онде се овако пише: „Данас је овде извршен избор изборника. Како до сада тако се и сада показало, да је наше место свесно, здраво и неокужено радикалним отровом. Избор је испао једногласно. Сви, па и најпростији бирачи, извршише жељу, да наша лепа слога остане непомућена, да се неувлачи цепкање, јер смо сви Срби, једну исту циљ имамо.“ Ето вам дакле право Алмажанства! Сви Срби имају једну циљ сви у једно коло — осим отровних радикала! И право је тако.

Ђурђевић Васа, Поповић Стеван Вацки, Касапиновић Светислав, Максимовић Ника, Георгије Бранковић, челенке негда Милетићеве. Сви су они већ давно у табору натражњачком. Госп. Вучетићу и другови и ваше је место тамо. Тамо где је већ авангарда и центрум, нек иде и либерална аријергарда и свесрпска жељена слога — успостављена је! На једној страни ви сви а на другој „отровни“, „деструктивни“, „разватни“ — радикални народ!

Отварање српског народног црквеног сабора.

Свечано отварање српског народног црквеног сабора биће идуће недеље 26. маја (8. јуна) у Сремским Карловцима. А свечано отварање архијерејског синода биће у понедељак 27. маја (9. јуна)

Сабор ће се отворити по утврђеном церемонијалу, што га ниже саопштавамо.

Овај церемонијал разликује се од церемонијала прошлог, петровданског сабора из 1897. године, у томе, што су тачке 8. и 9. у данашњем церемонијалу нове.

Упада у очи, 3 одељак 6. тачке, где се вели, да краљевски комесар после конституисања сабора „даје саопштење сабору“. А осим тога нова тачка 9. у којој се вели, „ако краљевски комесар има званичних саопштења“.

Познато је, да саборско уређство § 8. вели дословце ово: У том случају, ако Њ. Величанство жели вршити право свога највишег надзора, преко кр. повереника, овај не утиче на расправу саборску и донашање саборских закључака, нит може пречити законити радњу његову.

Све друге автономије: православна румунска, протестантска, не знају уредбу кр. комесара. Него раде у свом законом делокругу сами. Шта ће овога пута опет значити, да ће кр. комесар дати сабору саопштење „у смислу изданог му упутства“. Тешко да то може бити друго,

---

— Окани се ти твоје филозофије, него ми реци шта желиш?

— Ја!

— Ти!

— Ама ништа, дојурио нас је Анта овамо стотину као оно стоку, па још мени рече: хадј ти воћкове унутра, е па шта ја сад знам?

— А, дакле ти си тај што водиш људе на избор против нас а овамо си се клео свима светима, да ћеш радити за нашега кандидата.

— Па ја сам и радио за нашега кандидата дакако...

— Јеси ли чуо! Новац имаш да вратиш за три дана, а сад марш!

Штева Вребалов је страшно погледао овог разјареног господина, па онда подиже главу и одважно рече:

— Ако сам дужан кесом нисам душом, па с тога вером нећу превртути, а док је уста биће и леба, док је људи биће и зајма, па платићу за три дана, а сад збогом господине на твоји врати ме више нећеш видети. Збогом!

Управитељ више за себе рече: То је дрскост, дрскост... Анто пођи даље! Анта: Нека уђе Крња Штукин! (Ту је и опет палцом преко рамена Крњи показао пут.)

— Помоз Бог господине.

Управитељ се није осврнао, пита је што одговорио и Крња се накашљао па поново рече:

— Помоз Бог...

— Шта ћеш продерао се управитељ.

— То ти знаш.

— Шта, зар сам ја с тобом бојтаровао кад ми говориш ти, ха?

— Та, но, но, господару ја ко велим и Господу се тако каже.

— Пустахио, пустахио...

— Па господару, наши веле с ким си такав си?

— Шта? Новце за три дана што си дужан, јесили разумео? Иди нека ти да онај за кога си гласао при избору, а сада марш!

— Е то је господару баш поштено, та наш народ добро вели: сваки даје што има, па тако и ти господару. Дуг ћу ти одужити, али душу ти нећу заложити, па сад збогом, видети ме више нећеш, издајицо!

— Шта? Анто, Анто!

Крња се био удалио и Анта није имао више, посла, а да је дошао пре могло би бити свашта јер и Крња није био замешен од кучина.

Управитељ се био ухватио за главу и скакао је од беснила, па онда рече:

— Анто не пуштај ми више ни једнога амо јер ћу свиснути од чуда и једа. Ти су се баш отели, али научићу ја њих памети. Иди па им кажи за три дана све новце иначе ћу им продати и дете из колевке. Анта је то извршио, а искупљени у глас рекоше:

— Платићемо, али нећемо продати душу ђаволу, као твој господар. Збогом!

И збиља, људи су се журили и спремали новац, стали су добри један за другога и исплатили су све, па су им деца у колевци остала на миру. За тим су подигли себи задругу за штедњу и вредно су улагали и штедили. Сваки је одужио што је био дужан и поново се показало да у свакоме злу има понешто и добра У месту је почело цветати благостање и сељани нигда више нису дошли у искушење. —ћ.

до ли мешање у саборски рад, или ако то није, онда је то саопштење — луксуз.

Доносимо „церемонијал“ у целости.

* * *

Церемонијал

по којем се на српски православни народно-црквени сабор изаслани краљевски повереник има дочекати.

1. Пошто краљевски повереник њиме одређеног дана и сахата у Карловце приспе, дочекују га на колодвору почасна војничка компанија са заставом и музиком, и градско поглаварство.

Војништво дочекује краљевског повереника при доласку му са прописаном почашћу, а затим га поздрављa градско поглаварство.

Пошто воз са краљевским повереником оставља последњу станицу пред Карловцима, почиње испеслано топништво поздравну пуцњаву и то тако удешава, да при доласку воза на карловачку станицу престаје.

По завршетку поздрава на колодвору краљевски повереник уз звоњење звона полази у опредељени му стан, при чијем улазу дочекује га православни архијепископ митрополит патријарх српски на челу епископата и дворског свештенства.

По свршеном поздраву прати краљевског повереника у његов стан српски патријарх са епископима.

Пред стан краљевског повереника поставља се двострука стража.

2 Краљевски повереник по доласку својем прима изасланства свештенства, војништва, власти, званија и завода а затим посећује архијепископа-митрополита патријарха српског и враћа посету епископа.

3. На свечано отварање сабора позива краљевског повереника једно изасланство и прати га у седничку дворану, при улазу које дочекује га патријарх на челу епископата, као председник сабора.

Пред здањем заузима место почасна компанија са музиком, краљевског повереника при доласку му прописаном почашћу дочекује и при читању превишњег отписа почасну пуцњаву даје.

4. Краљевски повереник покривене главе долази к седишту под балдахином, које је за њега на узвишеном месту удешено, и најмилостивији декрет о својем именовању предаје својем тајнику ради прочитања.

Затим народно црквени тајник прочита превишњи декрет о именовању на српском језику.

За време читања превишњег декрета о именовању краљевски повереник скине калпак, потом метнувши калпак на главу, стојећи држи говор, којим отвара сабор, и у којем позива сакупљени сабор, да обави оверовљење посланичких мандата и да се конституише.

Затим се краљевски повереник, оставивши сабор под председништвом патријарха удали. Краљевског повереника при одласку му прати патријарх до излаза седничке дворане, а до стана му прати га позвано изасланство.

Краљевског повереника при одласку му опет дочекује војништво са прописаном почашћу.

5. После подне, евентуално други дан, краљевски повереник враћа посете.

6. Пошто се сабор конституисао, једно изасланство позива краљевског повереника и прати га у саборску седничку дворану. Том се приликом краљевски повереник дочека поново на начин у тачци 3. означени.

Краљевски повереник стојећи покривене главе слуша поздравни говор оданости. По том у име Његова Величанства прима израз оданости сабора и поздравља сабор.

Заузевши место, у смислу тачке IV. издадога му упутства даје саопштење сабору, а затим се, праћен на начин у тачци 4., удали.

7. По што му се изасланством пријави, да су патријарх, епископат и посланици у цркви сакупљени, краљевски повереник у цркву полази, пред улазом исте буде дочекан од патријарха на челу епископата и чинодејствујућег свештенства и одведен на место за њега опредељено.

Пред црквом заузима место почасна компанија и даје краљевском поверенику почасти како при доласку, тако и при одласку а за време службе Божије даје прописану пуцњаву.

По свршетку црквеног обреда свечано буде испраћен од службеног свештенства и епископа као и од патријарха, и од изасланства, које га је позвало, до стана му отпраћен.

8. Ако краљевски повереник жели у саборске седнице доћи, не може се у тој његовој намери препречити. Ну при таким приликама сваки церемонијалан дочек изостаје.

9. У особитим приликама, или ако краљевски повереник има за сабор званичних саопштења, дочекује се краљевски повереник церемонијално а исто тако и закључење сабора чини се по сличним церемонијима.

10. Приликом одласка краљевског повереника имају се односно сличне церемоније одржати.

Политички преглед.

Братинство Руса и Француза. Из међу ова два моћна народа се све већма утврђују пријатељске везе, па се обе стране управо такмиче, која ће којој више на сусрет изаћи. И тако је и председник Лубе по повратку из Русије 220 сужних помиловао или им је каштигу уманио, чиме је хтео да овај свој пут овековечи у срцима самога народа.

Вести из места и са стране.

Састанак саборског одбора. Саборски одбор састаће се сад у среду.

Саборница није готова. Знам да су меродавни кругови говорили да се са сазивом сабора чека док саборница не буде готова па да се онда у њу сабор смести. Шта више још је пре кратког времена одржавана мисао, да ће се у новој згради сабор одржати, па се око саборнице шушкало и удешавало. Но сад се може насигурно рећи, да се сабор неће одржати у новој згради, него ће се одржати у просторијама богословије где је одржан и 1897. год. Тамо се сада чине припреме.

Српска земљорадничка задруга у Темеш Ковину. (Удружење са неограниченом одговорношћу). Председник јој је Мита Качавенда, а заменик председника Жива Мајсторовић; остали чланови управног одбора су: Панта Кручицан, Гига Стојковић и Стеван Рајлић; пословођа јој је Коста Берић.

Исељавање из Угарске. У Мишколцу је у овај мах конгрес, који тражи мере, како би се спречило исељавање из Угарске. Говори се много и износе ужасне бројеве, али помоћи нема. Где би била помоћ то нам доказује најновија статистика. Становништво Угарске се за последњих 50 година намножило са нешто мање од 46%. Становништво Русије се за то време намножило са близу 82%. Но у последњим годинама поједине жупаније у Угарској почеше све мање и мање да напредују у том правцу. У целој Угарској опада број рађања последњих година, а број исељеника је све већи. Изгледа, да је Угарска већ достигла, или ће ускоро достићи онај број становника, који може да живи у земљи под данашњим приликама. И да ће растење становништва тек онда бити могуће, у иоле јачој мери, кад се промене економске прилике и кад се у Угарској подигну индустрија. Ово неће бити могуће, пре но што се не промену наши ђумручки и трговачки односаји. Ал то опет не допушта Аустрија... Наша данашња овако тесна веза с Аустријом онемогућиће наш напредак чак и на пољу умножавања људства.

Парница против дра Љубе Павловића. Како нам јављају из Сегедина, одржаће се тамо судска расправа у суботу 25. маја (7. јуна) о. г. против посланика дра Љубе Павловића по оптужби државног тужиоца ради дражења противу народности.

Савез добротворних задруга Српкиња из Аустрије, Угарске, Босне и Херцеговине одржаће своју скупштину у Новом Саду на дан св. цара Константина и царице Јелене, 21. маја о. г. Распоред је овај: 1. Састанак у $8^1/_2$ сати пре подне у дворани српске више девојачке школе и међусобно упознавање. 2. Корпоративни полазак у 9 сати пре подне у саборну цркву на литургију па по том на призивање св. Духа. 3. После призивања св. Духа одлазак у Матицу Српску, где ће се отворити скупштина и гости поздравити, па по том прећи на претресање правила за савез. 4. У 2 сата после подне заједнички ручак у великој дворани хотела „Царице Јелисавете“. 5. У 4 сата после подне излет у Каменицу, — ако време допусти. 6. У 8 сати у вече концерат у дворани гостионице „Царице Јелисавете. Програм концерта има 4 тачке и то: Капела војне музике свира две пијесе, гђа Вида Вулко-Варађанин једну пијесу а ученице новосадска више девојачке школе приказаће „живе слике“: четири годишња времена.

Тук на лук. Било је напомене о томе, да се Чеси спремају на крајност — на опструкцију, ако се њиховим захтевима не учини за доста. Дакле што се не може милом, учиниће се мало силом. На то Кербер одговара, да ће у томе случају целог јула бити сабор на окупу и по највећој жези, а то значи, да је ударио тук на лук. Довољно је то, да борба траје, а кавгу замећу час Немци, час Чеси.

Пут бугарског кнеза у Русију. Бугарски кнез Фердинанд спрема се на пут у Русију и кренуће се 5. јуна т. г. С тога је кнез отишао у Ебентал а одатле ће у Русију. На путу ће кнеза пратити Паприков и Димитријев, шеф генералштаба.

Нови топови пред делегацијама. Делегације се спремају, да расправе питање о кредиту за нове топове. Али одмах ће морати расправити и питање о повишењу војске у мирно доба, које повишење долази само по себи заваћањем ове нове врсте оружија. Мисли се да ће у овом питању бити јака опозиција јер се грађани знатно оптерећавају.

Босанска депутација у магнатској кући. Био се разнео глас, да ће Босанци у магнатској кући демонстрирати против заједничког министра Калаја, па су предузете нужне мере. Но депутација се владала сасвим мирно, али, кад је устао Калаји да говори, депутација је устала и отишла, чиме се свршила очекивана демонстрација.

Положио адвокатски испит. Пишу нам из Будимпеште: Пред адвокатском испитном комисијом, положио је ових дана адвокатски испит г. Витомир Лудајић, који ће своју канцеларију отворити у Сенти.

— **Мандат чонградског посланика дра Бароша уништен.** Против избора чонградског посланика поднесен је протест, са наводом, да је при избору било чашћена. Пошто је то и доказано, то је мандат с позивом на тачку 6. §. чланак законски од 1899. уништен и наређен нови избор. Барошу је суспендовано активно и пасивно право на годину дана и осуђен је на сношење трошкова.

Српски вештаци. С. Јовановић и П. Вукотић, омиљени српски комичари и певачи, бивши чланови нишког позоришта Синђелића, бивши чланови првог српског гледалишта у Љубљани, а сада чланови првог српског орфеума у Београду одлучили су да за време ферија походе наша већа места у Бачкој, Банату и Срему, па Беч и Будимпешту. Свугде ће давати концерте у корист Срба Босанаца великошколаца у Бечу. Скрећемо пажњу Срба на ове младе српске комичаре, који су решили, да и са своје стране припомогну, те допринесу колико могу, да сиротој браћи ђацима Босанцима на бечким великим школама, помогну, не би ли своје науке довршити могли. Ово је свакако лепо. Оволико по извештајима, а кад се и сами уверимо о вештини и раду ових младих српских комичара, рећемо о њима коју више.

Брзојави „Застави.“

Стигли 20. маја.

Будимпешта. У мађарским делегацијама одобрен је окупациони зајам за Босну и Херцеговину, а предлог Раковског да се пошље у Босну истражна комисија, одбачен је. Затим настаје расправа о војном буџету. Референт Миних заступа буџет. Гроф Јован Зичи говори против.

Лондон. Кад је синоћ стигла вест, да је мир између Енглеске и Транзвала закључен, велике гомиле света ишле су цело вече кроз улице певајући патријотске песме, а звона су на црквама звонила. Јутарњи листови пишу о утврђеном миру и изјављују своје признање, како бурским тако и енглеским војницима.

Лондон. Киченер јавља жицом, да су протокол, у коме су услови о предаји Бура, потписали сви бурски изасланици, гувернер Милнер и Киченер. Када је обнародована вест о закључку мира грађанство је ову одушевљено поздравило.

Париз. Комора је изабрала Буржоа за председника. Левица је овај избор пропратила са бурним одобравањем.

Слатина. Велико-варадински грчко-католички владика Михајло Павел умро је овде погођен срчаном капљом.

Трговина.

НОВИ САД, 29. маја 1902. године. Пшеница прве заквоће фор. 8·——90 н. Пшеница средња фор. 8·70—80 н. Пшеница лакша роба фор. 8·50—60 н Пшеница ф. 8·— н. Јечам фор 5·80—6·— новч. Зоб фор. 6·70—90 нов. — Кукуруз у зрну фор. 4·90—5·— н.

Маст 60 фор. Сланина сува 60 фор. дебела пасена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	38—40 нов.	живе
„ средњи . .	36—37 нов.	мере
„ лаки . . .	32—35 нов.	

Све од 1 килограма.

ЗА НАСТУПАЈУЋЕ ШКОЛСКЕ ИСПИТЕ!

„МЕЂУНЕВЕНЧЕ“

III. ЧИТАНЧИЦА СА СЛИКАМА

ЗА ВЕЋУ И МАЊУ ДЕЦУ

ПРИРЕДИО ЧИКА ЗМАЈОВА.

Препоручујемо ову ваљану дечију књигу приликом наступајућих школских испита црквено школским одборима, г. г. учитељима и пријатељима наше школске омладине као најбољи испитни дар доброј деци.

Цена је „МЕЂУНЕВЕНЧЕТУ“ 40 потура по комаду, а на више попуст од 30% за готов новац.

Поручбине отправља главни повереник друштва „Рада“

КОСТА ЛЕРА
у Н. Саду.

НЕ САМО КОД НАС

да се највише употребљује

ФРАЊЕ ЈОСИФА

ГОРКА ВОДА

већ је она и у светској трговини задобила значајна гласа. — Само треба изрично увек тражити Фрање Јосифа Горку воду, јер се таке сличне воде, које не вреде толико, подражавају при продаји са сличним етикетама.

218 12—25

ОБЈАВА.

Част ми је јавити поштованом грађанству, да сам од 1. маја узео под закуп, овде у Крушевцу, гостионицу звану

код „ПАРИЗА“

Исту сам по ново реновирао и снабдео са добром кујном, чистом постељом и добрим »Јовачким«, »Рашевачким« и »Жупским« црним и белим вином.

Цене су како јелу и пићу, тако и постељи врло умерене.

Јављајући ово поштованом овдашњем грађанству, и осталим посетиоцима града Крушевца, молим да ме посете, о чему ће се сваки лично уверити.

У исто време еостављам овдашњем грађанству, да ћу кост — храну, давати и ван кафане са умереном ценом. — Пиће ван кафане са 20% јефтиније.

За чисту и добру услугу јамчим.

Крушевац, маја 1902. год.

С поштовањем
Арса Милићевић
гостионичар код „Париза“.

305 1—

ШПЕЦЕРАЈСКА И БРАШНА ТРГОВИНА

СТЕВАНА МИЛОВАНОВИЋА

у Турском Бечеју

потребује једног млађег помоћника и и једног шегрта. 306 1—3

ХАЛО!

Ко говори?

Хукова Минхенска „Шпатен“-пивара
у Футошкој улици бр. 4.

Шта је ново?

Од данас точим поново увек свеже припознато и загасито

МИНХЕНСКО ШПАТЕН-ПИВО

које се само код мене једино може добити.

ЈОСИФ ХУК,
гостионичар.

144 11—

НА ПАЖЊУ БОЛЕЋИВИМ ЉУДИМА.

Узимам себи част, да благородној публици до повољног знања ставим, да онима, који пате од реуме, костобоље, шкрофула и других кожних болести, препоручујем

АРТЕСКО КУПАТИЛО

на новосадском вашаришту, које садржи у себи у великом степену јода и сумпора, те је с тога од изврсно лековита уплива.

Пошто из више околних општина добро познатих, а осим ових, могу се по жељи показати признања, која нам дадоше уважене и угледне породице.

Купатило се може употребити сваког дана, како лети, тако и зими од ујутру па до у вече сваког часа.

Једно купатило 80 потура.

С одличним поштовањем
А. БАРФУС.

255 4—6

УПУЈТЕ САМО СРПСКЕ „ШКОЛСКЕ ЖИГИЦЕ“.

241 13—100

ЗА КАЛАМЉЕЊЕ У ЗЕЛЕНО

имам од најприпознатијих фабрика на стоваришту

ЛАСТИКЕ НАЈБОЉЕ КАКВОЋЕ „Gummibänder“

по најјефтинијој фабричкој цени; моја ластика има поред еластичности, постојаности још и ту особиту врлину да се са једном килом 5—9000 калама везати могу.

Уједно препоручујем из мојих винограда

ЛАСТАРА „EDELREIS“

најбољих најплеменитијих винских и столних врста, од којих више од 1200 домаћих и иностраних сорти на избору стоје.

Алекс. А. Адамовић,
велепоседник виногради и американског ложњака,
Нови Сад.

10— 264

КУЋА

У ИЛОКУ на пијаци, у којој већ 20 година постоји трговина, продаје се из слободне руке. Понуде прима

Ленка Јовановић,
у Бошњаци.

304 2—3

Рабштерн Мор

НОВИ САД 95 27—

пециво шљивовице и комовице

ФАБРИКА ШЕСТОСТРУКЕ СИРЋЕТНЕ ЕСЕНЦИЈЕ.

Само кратко време!

ЛИФКАЈЕВ

светски гласовити хисторички механички

МУЗЕУМ

и

ПАНОПТИКУМ

У НОВОМЕ САДУ

у долњем варошком шеталишту
ПОРЕД ЗАПЛЕТАЛОВЕ ПИВНИЦЕ.

301 3—5

Богата изложба високих и хисторичко светских личности, исто тако повесничких група у природним величинама из воска мајсторски моделирано и са врло комплицираном механиком гибано. Тај механизам ове уметнине тако оживљује, да на гледаоце незаборавно делује.

Музеум је отворен од 9 сати ујутру до 9 сати у вече.

Улазница од особе 15 нов., а за вејнике и децу 10 новч.

КУПУЈЕМ

ОД НЕПОСРЕДНИХ ИЗВОЗНИКА

JAJA - JAJA - JAJA

масла, сланине, свињску маст, сваку количину за готово.

Matthäus Kirner
Wien
XVI. Enenkelstrasse 28.

219 15—15

Објашњења

о ИМАЊУ, ПОРОДИЦИ, или појединим личностима, ма где они били. савесно и поуздано даје

A. Wolffsky, Berlin

№ 37. извештавајући завод
основан 1884. године. 252 4 20

БЕСПЛАТНО шаљемо свакоме наш

НАЈНОВИЈИ ВЕЛИКИ КАТАЛОГ

ПОПИС СРПСКИХ КЊИГА И МУЗИКАЛИЈА

за 1902. год.

У КОЈЕМ ЈЕ НА ИЗБОРУ

1800 књига и музикалија

а дајемо на свима књигама и музикалијама

50% ПОПУСТА

у књигама нашег издања по сопственом избору — **или без попуста исте књиге, које купац изабере, дајемо увезане у леним платненим црвеним корицама.**

НОВИ САД, 1902.

СРПСКА КЊИЖАРА
БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА

37 9—10

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.